

TITULUS X.

DE DOCTRINA CHRISTIANA

CAPUT I.

De sacra Praedicatione.

698. Praeceptum Christi Domini, de praedicando Evangelio¹, recolens sua vice Divus Paulus aiebat sacris ministris, in persona Timothei²: — *praedica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa... opus fac evangelistae, ministerium tuum imple.* — Hinc praedicationis necessitas et utilitas, non modo ut fides propagetur, sed ut incorrupta ab erroribus et vitiis servetur, et sive languescens suscitetur, sive vigens foveatur magis et augeatur.

699. Divini enim verbi praedicatio efficit, ut fideles a peccatorum coeno exurgant, ad poenitentiam adducantur, Dei Ecclesiaeque praecepta sectentur, terrenarum rerum vanitatem agnoscant et spernant, ac probe intelligant, non quamlibet fidem, sed eam esse salutiferam, quae per dilectionem operatur, fideles a via perditionis arceat vel retrahit, et in via salutis statuit vel dirigit. In iis vero remotis pagis, ubi et Parochus deest, et quo alius sacerdos, quacumque de causa, habitualiter non accedit ad Missam festivam cele-

¹ Marc. xvi. 15.

² 2. Timoth. iv. 2. et seq.

brandam, Episcopus, pro eo animarum zelo, quo Pastorem flagrare decet, prospiciat interim, ne miseri huiusmodi agricolae absque ullo religionis adiumento deserantur; atque idcirco designet personas idoneas, quae necessaria ad salutem eos incolas, diebus festis aut alio idoneo tempore, doceant, idest catechismum in dioecesi approbatum populo opportune coadunato legant; aut saltem ea praelegant, plebe repetente, quae de sacerdote festivum sacrum litante in capellis aut oratoriis ruralibus recitanda constituimus, art. 711.

700. Hi tamen, aliique quamplurimi sacrae praedicationis salutare effectus, quamvis ex gratia Dei sint repetendi, nihilominus, ad eos obtinendos, verbi Dei praecones propriam pietatem, scientiam, atque prudentiam conferre debent. « Praedicatores enim suos Dominus sequitur: quia praedicatio praevenit, et tunc ad mentis nostrae habitaculum Dominus venit, quando verba exhortationis praecurrunt, atque per hoc veritas in mente suscipitur »¹. Atque idcirco eis summopere commendamus, ut in tam excellenti obeundo officio eximium prae se ferant pietatis affectum, et solidam copiosamque doctrinam impendant. Praesertim vero numquam ad praedicandum accedant, nisi post tempestivam praeparationem, ut ordinata methodo et multitudini magis accommodata procedere, leves aut inutiles quaestiones vitare, ac solida veritatis ostensione auditores a malo detertere et ad bonum movere valeant.

701. Quod quidem nobilissimum praedicationis ministerium, licet ex lesu Christi praecepto eis specialiter incumbat, quibus dominici gregis cura commissa est, quique ex officio et iustitia ad oves suas verbi divini

¹ S. Greg. M., Homil. 17 in Evangel.

pabulo pascendas obligantur; omnes tamen sacri ministri, qui debitis ad hoc qualitatibus polleant, illud exercere pro suo quisque modo ex vocatione et caritate debent.

702. Quapropter haec Plenaria Synodus, dum animarum rectoribus, praesertim parochis eorumque adiutoribus, sanctiones Tridentinas¹ in mentem revocat, ut, diebus saltem dominicis aliisque festis, evangelicae praedicationis debito congrue satisfaciant per se, aut, si legitime impediti fuerint, per alios idoneos; caeteros enixis precibus hortatur sacerdotes, ac potissimum canonicos, qui doctrina virtutumque ornatu praeferant, ut, postquam a proprio Praelato ad praedicationis munus exercendum rite fuerint admissi, apprime sollicitos de aeterna animarum salute se praebeant, illudque sedulo et frequenter et ex caritatis studio adimpleant.

703. Episcopi autem, cum divini verbi ministerium, sive in cathedrali Ecclesia sive in aliis Ecclesiis eorum iurisdictioni subiectis exercendum, aliis delegabunt, diligentissime videant cui illius facultatem dent, ne tanto muneri iniuria fiat. Non facile itaque illam ei clerico concedant qui sacerdos non sit, et ab omni praedicatione areant indoctum vel ineptum, vel vitii criminisque infamia notatum, vel corpore notabiliter deformem, vel saecularibus negotiis implicitum. Cavebunt praeterea, ne, qui Regulares non sunt, quibus huiusmodi facultas a propriis Superioribus tribui solet, concionandi munere unquam fungantur, praeter parochos in Ecclesia parochiali, absque Ordinarii licentia in scriptis tradita². Regulares vero fideliter servent praescriptiones canonicas de benedictione vel licentia Episcopi obti-

¹ Sess. 5. cap. 2 de ref.

² Acta Eccles. Mediolan. I. pag. 391.

nenda, prout in propriis vel in alienis ecclesiis praedicare debeant, et de non praedicando, Episcopo contradicente.

704. Et quia experientia demonstrat exiguum quantum et prope nullum fructum in fideles derivari ex praedicatione, ob praedicantium defectus et abusus; proinde concionatores impense monemus, ut sermones suos ad normam Decreti a SS. D. N. Leone XIII per Sacram Congregationem Episcoporum et Regularium pro universa Italia die 31 Julii 1894 lati¹, omnino informet. Ibi enim luculenter descriptos reperient defectus vitandos, abususque corrigendos, nec non dotes et qualitates in sacris oratoribus requisitas, motivum ex quo concionari, et scopum ad quem intendere debent, scilicet *illuminare in credendis, dirigere in operandis, vitanda manifestare, et, modo comminando, modo exhortando, hominibus salutaria praedicare*². Ibi etiam conspicient quanam materia praedicationis assumi debeat; quibus cautionibus apologetica defensio catholicae veritatis contra impugnantes sit suscipienda; quinam sacrae eloquentiae debeant esse praecipui fontes, et quomodo dogmata et praecepta, iuxta catholicae Ecclesiae Patrumque doctrinam, sint annuntianda populo, ut aeternas poenas evadere et coelestem gloriam consequi valeat. Quibus monitis si dociles admoveant aures sacri praedicatorum, nunquam profecto efficiuntur *velut aes sonans aut cymbalum tinniens*³, nec tantum *prurient auribus*⁴, aut *aërem verberabunt*⁵,

¹ V. Appen. n. LXXXIII.

² S. Thom. Comment. in Matth. 5.

³ 1. Corinth. XIII. 1.

⁴ 2. Timoth. IV. 3.

⁵ 1. Corinth. IX. 26.

sed uberrimos ex verbi Dei seminatione fructus capient.

705. Quamvis omni tempore de novissimis praedicatione christifidelibus saluberrima sit, necessaria tamen dicenda est tempore spiritualium exercitiorum et sacramentorum assidua consideratio de poenis inferni. Volumus igitur ut missionarii aliique concionatores, postposito omni humano respectu, in spiritualibus recollectionibus et sacramentorum missionum exercitationibus specialem concionem habere curent de existentia, aeternitate et acerbitate poenarum inferni, adhibitis Sacrae Scripturae verbis, Sanctorum Patrum sententiis et ratione Theologica. Verba autem facientes de Purgatorio, subtiles devitent quaestiones et alia quae aedificationem fidelium potius impedire quam promovere solent¹.

CAPUT II.

De Catechismo.

706. Ut fidelis populus, vel ab ineunte aetate, imbueretur fide catholica, Concilium Tridentinum sapienter praescripsit² certam aliquam catechismi docendi formam esse concinnandam. Quod Summus Pontifex S. Pius V praestitit, iubens adornari et in lucem edi *Catechismum Romanum* pro parochis, quem postea in compendium, speciatim pro pueris erudiendis, redegit Venerabilis Cardinalis Bellarminus, aureo suo libello, cui *Doctrina christiana* titulum fecit.

707. At progressu temporis factum est, ut catechismi textus magno numero multiplicarentur, adeo

¹ Cfr. Conc. Trid. sess. 25. decr. *De Purgatorio*.

² Sess. 24. cap. 7 de ref. et sess. 25. in fine.

ut quandoque eveniat dioeceses etiam finitimas, catechismis uti, forma, stylo, methodo et rerum dispositione discrepantibus; idque non pauca parit incommoda, attenta praesertim facilitate qua fideles et integrae etiam familiae ex una ad aliam regionem transire solent.

708. Mandamus igitur, ut, intra quinquennium, in unaquaque Republica, aut saltem in singulis Provinciis ecclesiasticis Americae Latinae, de communi Episcoporum consilio, unicus conficiatur Catechismi textus, exclusis omnibus aliis, una cum parvo Summario rerum scitu magis necessariarum pro parvulis et rudioribus.

709. Prudenter removeantur a fidelium manibus catechismi, a laicis praesertim conscripti, qui dictionem habeant cum castigatione doctrinalis integritatis parum conformem. Alii catechismi maioris molis utiliter retineri debent tamquam uberiores explanationes doctrinae christianae, ex quibus praefereendi sunt qui de mandato Concilii Tridentini et a Venerabili Cardinali Bellarmino conscripti sunt.

710. Caeterum, praeter ea, quae de munere, tempore, loco, caeterisque adiunctis docendi catechismum alibi iniungimus Parochis, eorum adiutoribus, parentibus, magistris, aliisque ad quos pertinet, eisdem haec generatim commendamus, videlicet: ut catechismi expositio non sine praevia praeparatione super rebus ea vice tractandis suscipiatur, eaque fiat in simplicitate sermonis, stylo et eloquio, quamvis accurato et non inamoeno, perspicuo tamen et facili, atque inprimis accommodato captui plebis, speciatim puerorum, et, quantum fieri possit, brevi. Sedulo autem devitetur, sub quovis praetextu, omnis immutatio quoad probatas et

consuetas docendi formulas, utpote quae saepissime nil praeter incommodum discentibus affert. Quoties vero sese offerat opportunitas, obiter inducat catechista in animum audientium motiva infinitae in nos bonitatis divinae et amoris Christi Iesu, eiusque sacratissimam passionem et realem in Eucharistia praesentiam commemoret; B. Mariae Virginis devotionem promoveat ac foveat; Sanctorum exempla proponat; deterreat fideles a peccatis per poenarum recensionem; virtutum excellentiam extollat; animos inflammet ad aeternam beatitudinem assequendam per observantiam mandatorum Dei et Ecclesiae, et per Sacramentorum frequentiam. Uno verbo, ea omnia paulatim in fidelium cordibus inserat, quae eos ad amorem et timorem Dei adducere possunt. Atque ad hoc tum potissimum adlaboret, cum ad Sacram Synaxim pueros praeparat prima vice recipendam. Sed neque amittat opportunitatem, si quando obveniat, faciendi verbum de nequitia ac perfidia recentium errorum, quos magis per vulgus eo loci serpere intelligat, et potissimum, si casus postulet, de societatum damnatarum fallacia, ut fidelium mentes contra huiusmodi pericula mature et opportune praemuniat. At prudentissime maximaque dexteritate id peragat, ne forte plus damni quam emolumenti inde enascatur.

CAPUT III.

De catechistis ruralibus.

711. Compertam est agricolas eorumque familias, procul ab oppidis degentes, ad Ecclesias parochiales, ubi catechismi institutio habetur, non semper, ob locorum distantias aut alia impedimenta, convenire

possé. Quamobrem, ne ulla dominici gregis pars in ignorantia eorum, quae de necessitate medii et praeccepti omnes scire debent, cum evidenti aeternae salutis periculo, derelinquatur, volumus, ut Sacerdotes rite approbati ad officium concionatoris, qui in ecclesiis vel oratoriis ruralibus sacrum, diebus festis, peragunt, quatenus fieri potest, infra Missam, explicant Evangelium. Durante vero sacrificio Missae, actus fidei, spei, caritatis et contritionis, oratio dominica, salutatio angelica, symbolum Apostolorum, decalogi et Ecclesiae praecepta, et sacramenta distincte et tractim recitentur vel praelegantur. Parochus autem, et, si de Parocho agatur, Vicarius Foraneus, de huius oneris implemento diligenter inquirere teneatur; et si compererit praefatos sacerdotes in eo implendo negligentes, rem ad Ordinarium deferat, qui prudenti suo arbitrio efficaciter provideat, ne huiusmodi agricolae necessaria instructione de iis, quae requiruntur ad salutem, fraudentur.

CAPUT IV.

De sacris missionibus ad populum et de spiritualibus exercitiis.

712. Experientia duce compertum est, per extraordinarium remedium sacrarum missionum, non modo fideles in tramite virtutis ac pietatis incedentes robari, et ad meliora proposita exequenda excitari, verum etiam vacillantes confortari ne cadant, lapsos a vitiorum somno expergisci et ad resipiscentiam perducí. Constat etiam ea occasione persaepe diuturna scandala tolli, odia restinguí, abusus extirpari, aliisque publicis et privatis malis efficacem afferri medelam. Clementissimus

enim Deus iis salutis diebus in populum suum, per saluberrimas meditationes et exhortationes percitum, misericordiarum gratiarumque copiam cumulate effundit. Hac de causa, Summi Pontifices plus semel Episcopos instigarunt ut in suis Dioecesibus missiones indicerent, ad fidei religionisque spiritum in fidelibus renovandum.

713. Omnes itaque sacerdotes quantum possumus in Domino monemus, ut, pro sua quisque parte, sacras missiones promovere, adiuvare, et adnexos labores, quamvis arduos, pro animarum salute libenter patienterque sustinere non recusent. Ad quod opus, maxime optandum est, ut faciles se praebeant praesertim Religiosorum ordinum sodales.

714. Curent Episcopi, ut publicae, in singulis paroeciis, habeantur missiones crebro pro opportunitate, nec non spiritualia exercitia pro recollectis in apta domo personis, in maioribus civitatibus, separatim pro viris et pro mulieribus, duosque ad minus idoneos sacerdotes designent, qui, iuxta normas potissimum a S. Ignatio traditas, per aliquot dies, maxima caritate et zelo, muneri sibi demandato satisfaciant.

715. Hi porro catholica meditationum themata, quae magis audientium cor movere possunt, seligant; sed omnino abstineant a quavis repraesentatione vel descriptione, quae aut indecora apparere, aut occasionem irridendi veritates fidei possit impiis praebere.

CAPUT V.

De libris precum.

716. Libri prelatorii ad alendam augendamque pietatem maxime conferunt, semperque ab Ecclesia com-

mendati sunt, et a fidelibus prae manibus habiti; nostra autem aetate in infinitum prope numerum, laudabili quidem intentione, sed haud raro absque necessaria censura et licentia, multiplicati sunt.

717. At saepius inter eos nonnulli circumferuntur, qui, a scriptoribus imperitis concinnati, longius abeunt a vera et salutari orandi norma, quam Ecclesia proponit. Quod sane dolendum est, quandoquidem huiusmodi libri mentes precantium in degeneres christianae pietatis conceptus affectusque detorquent. Ad vitandum itaque spirituale hoc detrimentum, fideliter serventur quae praescribuntur tit. IV Cap. XI, ubi *de devotionis exercitiis non approbatis*, et Cap. IX praesentis tituli, ubi *de examineribus seu censoribus librorum* agitur.

CAPUT VI.

De libris catholicae et honestae lectionis.

718. Hisc temporibus, quibus legendi aviditas apud omnes in immensum succrevit, atque innumeri libri, ad litterarum cultum aut spiritus oblectamentum et relaxationem spectantes, eduntur et propagantur, magno animi dolore perspicimus Ecclesiae hostes, hoc medio, tamquam validissimo armorum genere, abuti, ad fidei dogmata, pietatis exercitia, morumque sana principia labefactanda. Quare, non modo ut perversi huiusmodi inimicorum libri e medio tollantur, debemus totis viribus adniti; sed insuper nihil praetermittere, ut libri purae doctrinae, honestae litteraturae, atque iucundae etiam lectionis apud catholicos populos disseminentur, qui legentibus vere prosint, et utile ac salutare pabulum praebent.

719. Haec itaque Plenaria Synodus, tum ecclesiasticos viros, tum etiam catholicos laicos, qui necessariis dotibus pollent, hortatur, ut omni studio et arte bonas litteras excolant, et huius generis scripta, praesertim parvae molis, cum Episcoporum approbatione, typis vulgari curent, quae religioni faveant bonisque moribus, idest ea commendent, extollant, et legentibus quomodolibet inspirent.

720. Quo vero efficacius id obtineri possit, opportunum esse censemus, ut, in praecipuarum parochiarum territorio, omnibus rite perpensis, et exquisito prudenti Ordinarii consilio, aliqua bibliotheca constituatur, ubi huiusmodi libri selecti moderato pretio veneant, vel etiam ad legendum suppeditentur.

721. At, praeter opera recentiora, nonnulla etiam expedit prae oculis habere, quae, a piis doctisque viris antehac edita, stylo, venustate, elegantia, narrationis subiecto, aliisque pretiosis dotibus eniteant. Ex his, faciliori negotio, Episcopi et Parochi ea poterunt seligere, quae sint magis idonea et accepta indoli, culturae litterariae, et gustui populi, atque in eadem bibliotheca collocare.

722. Videant Episcopi, si possibile et expediens sit, populares consociationes eformare, quo convenire possint, statis horis, laboribus diei absolutis, fideles omnium ordinum, et maxime opifices, vel ad legendos libros, vel ad collationes, etiam litterarias, aut alioquin honestas et proficuas, audiendas, quas sacerdotes vel saeculares, probata et pura doctrina clari, habere poterunt, et quarum praecipuus sit finis perversorum librorum pestem arcere, et bonorum diffusionem promovere.

CAPUT VII.

De ephemeridibus catholicis.

723. Omnes norunt, nostra hac aetate, hostes Ecclesiae diu noctuque adlaborare, ut impietatis virus per ephemerides populo inoculent, fidei dogmata blasphemantes, et christianam vituperantes vivendi rationem. Quocirca nobis expedit iisdem armis inimicos oppetere, in vulgus nemp̄e catholicas ephemerides disseminare.

724. Plenarium itaque hoc Concilium vehementer hortatur ecclesiasticos laicosque viros, qui necessariis ad hoc dotibus, ac prae primis pietate probataque fide instructi sint, ut, pro sua quisque parte, omni studio in catholicis ephemeridibus scribant, Ecclesiae doctrinas et iura tueantur ac vindicent, impiorum multiplices fraudes detegant, atque errorum teterrimam colluviem refutent. Huiusmodi vero scriptores, hoc ipso quod se profitentur catholicos et uti tales haberi volunt, necesse est, ut sint omnino obsequentes Ecclesiae, ac proinde Episcoporum suorum auctoritatem revereantur, consilia ultro amplectantur, monita humiliter accipiant, et si quid forte in eorum scriptis deprehensum fuerit quod corrigendum iudicetur, filiali cum docilitate emendare studeant. Quod si haec omnia rite praesiterint, optime de re catholica merebuntur, et amplam a Deo mercedem procul dubio referent.

725. Ad quem finem plenius assequendum, Episcopis, Parochis, caeteris fidelibus, signanter iis qui opibus sunt praediti, enixe commendamus in Domino, ut catholicas ephemerides, earumque scriptores et typographos, qui scripta non edant nisi orthodoxa et sanae doctrinae, quibusvis modis protegant et adiuvent.

726. Quin etiam valde optandum est, ut quilibet Episcopus, quatenus localis necessitas id suadeat, unam saltem in maioribus suae dioeceseos civitatibus catholicam huiusmodi ephemeridem, etiamsi catholicum nomen non necessario prae se ferre debeat, constitui curet, mediis pecuniariis, prout melius in Domino expedire iudicaverit, opportune provisus; ad rem enim tanti momenti catholicis quilibet vir concurrere non detrectabit. Parochi vero et sacri ministri non omittant, ubicumque necessarium duxerint, debitaque adhibita prudentia, harum ephemeridum lectionem, et propagationem fidelibus commendare.

727. Quo autem quidam defectus et abusus arceantur, qui malo fato interdum in huius tam salutaris muneris exercitio irrepere solent, vehementer hortamur in Domino omnes et singulos, quibus ephemeridum catholicarum directio, cura aut conlaboratio commissa est, ut vita et moribus, fide et constantia, lucri et proprii commodi contemptu, comitate et modestia, sese populo commendent. Ac proinde, in controversiis agitantibus, in opinionum divergentibus, in disputationum aestu, omnino caveant, ne caritatis et christianae lenitatis limites transillant, ne verbis iniuriis alios laesant, aut temere diiudicent vel criminentur, aut etiam, quod Deus avertat, auctoritatis Ecclesiasticae dispositionibus ullimode, sub quovis praetextu, adversentur. Illud etiam desiderandum est, ut in unaquaque dioecesi, vel saltem in qualibet ecclesiastica provincia, habeatur periodica quaedam publicatio pro actis ecclesiasticis et rebus religiosis (vulgo *Boletín eclesiástico*).

CAPUT VIII.

De scriptoribus catholicis.

728. Scriptores catholici, si de veritate et iustitia, de virtute et de vitiiis, de rebus theologis et moralibus, vel quomodolibet ad fidem et Ecclesiam pertinentibus, scribere sibi proponunt, bene advertant magisterium in hoc genere fuisse Ecclesiae a Christo Domino commissum et reservatum.

729. Nihilominus, crescente in dies tum scribendi licentia et librorum, praesertim pravorum, inundatione, tum insatiabili legendi in omnibus aviditate, ita ut publici scriptores in populorum opinionibus maximum hodie influxum exerceant, opportune et utiliter catholici scriptores de praefatis rebus tractabunt, quoties id peragant cum licentia Auctoritatis Ecclesiasticae, servatisque decretis generalibus de prohibitione et censura librorum, cum plena ab ea dependentia, et iuxta doctrinas ab Ecclesia traditas, ac quoties impiorum venenatos libros totis viribus confutare contendant, ne hic etiam dici possit filios huius saeculi prudentiores filiis esse lucis.

730. Quocirca SS^mus D. N. Leo Papa XIII catholicos scriptores adhortans aiebat ¹, scripta scriptis opponenda esse, ut ars, quae potest plurimum ad perniciem, eadem ad hominum salutem et beneficium transferatur, atque inde remedia suppetant unde mala venena quaeruntur.

731. Cum tamen non minus nobile quam arduum sit catholicorum scriptorum officium, plenumque labo-

¹ Encycl. *Etsi nos*, 15 Febr. 1882.

ris, abnegationis atque etiam periculi, quasdam veluti normas ad illud recte explendum non abs re erit hic indicare, ab instructionibus Apostolicis alias traditis magna ex parte derivatas.

732. Ac primum omnium, ad scribendum de rebus tanti momenti, conscientia munda, recta intentione, ac praeviis ad Deum precibus, qui pater est luminum, accedere opus est.

733. Tum etiam doctrinae scientiaeque ad rem necessariae et opportunae principia, dictamina, rectas conclusiones, ac factorum seriem funditus recolant, ne falsa aut minus probabilia effutiant, neve quaestiones se minus callere ostendant, aut leviter attingant.

734. In omnibus scriptis, ac potissimum in materiis philosophicis, accurate distinguant fidem a ratione, opinionem a dogmate: meminerint tamen rationem non posse adversam esse fidei, neque fidem rationi, sed alteram alteri mutuam praestare auxilium ad veritatem constabiliendam; et ubi ad definita vel probata ab Ecclesia ventum est, rationem non praerire sed sequi, non imperare sed ancillari debere ¹.

735. In iis autem quae quomodolibet, sive directe sive indirecte, ad fidem et mores spectant, semper et in omnibus sequantur doctrinas a Conciliis vel a Romanis Pontificibus definitas, vel a Sanctis Patribus traditas, et caveant ne ullo modo eis contradicant; de iis autem, quae nondum definita sunt, ipsi decidere non praesumant, neque proprias privatas sententias, veluti certa ac definita Ecclesiae dogmata, in libris obtrudant ².

736. In re politica, hanc a Religione distinguant;

¹ V. supra tit. I. cap. IV *De fide et ratione*.

² Cfr. Const. *Sollicita* Benedicti XIV, 9 Iul. 1753.

atque idcirco eos, qui diversas politicas partes sequuntur, non habeant tamquam si a catholico nomine prope desciverint, atque ita factiones politicas in augustum Religionis campum perperam compellant ¹.

737. Nec rem politicam a Religione sciungant vel separent, quasi nihil sit utrique commune, aut nihil alteram in alteram influere oporteat. Nam, ubi Religio tollatur, vacillare necesse est illorum stabilitatem principiorum, in quibus salus publica maxime nititur ². Hinc semper animadvertant cuicumque civili Gubernio utilissimum esse tueri iura Ecclesiae, eamque iuvare; et inde ipsi Gubernio maiorem potestatem atque stabilitatem provenire. Eo vel magis, quod Religio, cum sit superioris ordinis, immo summum bonum, in varietate rerum humanarum atque in ipsis commutationibus civitatum, debet integra permanere; omnia enim temporum et locorum intervalla complectitur ³.

738. Quod si scribant de rebus, quae regimen Ecclesiae, vel agendi rationem inter Ecclesiam aut Episcopos et potestatem civilem respiciunt, nolint in antecessum temere diiudicare de sensu Summi Pontificis aut Antistitum, ne eis difficultates facessant, aut agendi rationem praescribere videantur ⁴.

739. Ut vero prudentiae quam maxime consulant, vident in suis scriptis ea omnia, quae adversarios iniuriis impetant, aut quae appareant posse pacem reipublicae turbare, seditiones provocare, aut eos exacerbare qui actu res publicas dirigunt; licet, seposita quavis styli asperitate et immoderantia, suspicionum et

¹ Cfr. Encycl. Leonis XIII *Cum multa*, 8 Dec. 1882, ad Episc. Hispan.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Cfr. Epist. Leonis XIII *In mezzo alle anarezze*, ad Nunt. Apost. Parisien., 4 Nov. 1884.

insimulationum temeritate, adhibitoque potius rationum pondere, sacra Ecclesiae iura catholicamque doctrinam vindicare totis viribus debeant.

740. Praecipue vero inter se caritatis vinculo confederati procedant, ut, veluti lectissima militum acies, pro Ecclesia strenue, concorditer, ordinate pugnent.

741. Denique commune omnium catholicorum scriptorum propositum semper esse debet, religionem remque publicam conservare ¹. Ad quod assequendum procul dubio cooperabuntur, si monitis hac de re saepe alias a Sancta Sede impertitis obsequantur, ac signanter si ad normas Encyclicarum *Mirari vos* ², *Cum multa* ³, et *Immortale Dei* ⁴ se se gerant.

CAPUT IX.

De examinitoribus seu censoribus librorum.

742. Librorum de rebus religionis tractantium examen in singulis dioecesibus ad Episcopos pertinet, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei; qui proinde, vel eos approbandi, quatenus Ecclesiae doctrinae conformes, vel eos vetandi, quatenus contrarii, ius habent.

743. Ad normam Constitutionis Leonis XIII *Officiorum*, tit. 2. c. 3: « Omnes fideles tenentur praeviae censurae ecclesiasticae eos saltem subicere libros, qui divinas Scripturas, Sacram Theologiam, Historiam ecclesiasticam, Ius Canonicum, Theologiam naturalem,

¹ Leo XIII. Encycl. *Immortale Dei*, 1 Nov. 1885.

² Gregorii XVI, 15 Aug. 1832.

³ Leonis XIII, 8 Dec. 1882.

⁴ Leonis XIII, 1 Nov. 1885.

Ethicen, aliasve huiusmodi religiosas aut morales disciplinas respiciunt, ac generaliter scripta omnia, in quibus religionis et morum honestatis specialiter intersit ». Item, « viri e clero saeculari ne libros quidem, qui de artibus scientiisque mere naturalibus tractant, inconsultis suis Ordinariis, publicent, ut obsequentis animi erga illos exemplum praebeant. Iidem prohibentur quominus, absque praevia Ordinariorum venia, diaria vel folia periodica moderanda suscipiant ». Quod item servari debet, si typis mandare et diffundere quis vellet libellos seu pagellas, quibus fidei populo commendentur novae sodalitates, aut novae indulgentiae, aut prophetiae, visiones, miracula, aliave id genus.

744. Nullus liber censurae ecclesiasticae ubiectus excudatur, nisi in principio nomen et cognomen cum auctoris, tum editoris praeferat, locum insuper et annum impressionis atque editionis. Quod si, aliquo in casu, iustas ob causas, nomen auctoris tacendum videatur, id permittendi penes Ordinarium potestas sit. Noverint Typographi et Editores librorum, novae eiusdem operis approbati editiones, novam approbationem exigere; hanc insuper textui originali tributam, eius in aliud idioma versioni non suffragari ¹.

745. Ad examinanda autem haec opera, Plenaria haec Synodus maximopere commendat Episcopis ut adhibeant viros ingenio, prudentia, pietate probatos, doctrinaque praestantes, qui, servatis decretis generalibus de prohibitione et censura librorum et normis ab ipso Episcopo pro tali munere recte obeundo praescriptis, postquam illud sedula cura adimpleverint, scripta cum adnotationibus congruentibus reddant eidem Praelato,

¹ Leo XIII. Const. *Officiorum*, 25 Ian. 1897.

ut impertiri prudenter valeat, quatenus ita iudicaverit, petitam licentiam.

746. Eorundem examinatorum seu censorum consilio committant Episcopi revisionem huius generis librorum, qui iam typis evulgati fuerint, de quorum tamen sententiis in rebus fidei vel morum suspicio habeatur, ut, Censorum relatione et voto perpensis, iuxta sacros Canones, in Domino iudicium proferant. Censores autem super scriptis vel libris, eis ad examinandum commissis, silentium servent.